

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/7/2020
Identifikačné číslo spisu:	7516010100
Dátum vydania rozhodnutia:	25.08.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Dana Wänkeová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:7516010100.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedníčky JUDr. Dany Wänkeovej a sudcov JUDr. Petra Paludu a JUDr. Martina Piovartsyho v trestnej veci proti obvinenej T. Z. pre zločin únosu podľa § 209 ods. 1 Trestného zákona na neverejnom zasadnutí konanom 25. augusta 2020 v Bratislave o dovolaní obvinenej T. Z. proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 14. marca 2019, sp. zn. 7To/109/2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvinenej T. Z. odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 26. júna 2018, sp. zn. 6T/23/2016, uznal obvinenú T. Z.Ó. vinnú zo zločinu únosu podľa § 209 ods. 1 Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

dňa 25. augusta 2014 v poobedňajších hodinách v obci M. č. X, okres E.-X., v kláštore Mariánskych sestier prikázala Z. Ž., nar. X. A. XXXX, ktorá bola v kláštore na týždennom pobyte od 20. augusta 2014, aby si zbalila svoje veci, lebo pôjde do Maďarska a následne bez vedomia a súhlasu pestúnov Z. F. a E. F., ktorým bola zverená do pestúnskej starostlivosti rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves z 16. novembra 2000, sp. zn. Nc 407/00, odviezla Z. Ž. do kláštora na nezistené miesto v Maďarsku a odtiaľ v ten istý deň iným motorovým vozidlom ju previezla do Francúzska do mesta St. Jodard.

Za to jej okresný súd uložil podľa § 209 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 36 písm. j), § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere tri roky, ktorého výkon podľa § 49 ods. 1 písm. a), § 51 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona podmienene odložil na skúšobnú dobu dva roky, počas ktorej uložil probačný dohľad nad správaním sa obvinenej. Zároveň jej podľa § 51 ods. 4 písm. j) Trestného zákona uložil povinnosť zúčastniť sa na psychologickom poradenstve.

Obvinená napadla uvedený rozsudok okresného súdu odvolaním, ktoré Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením zo 14. marca 2019, sp. zn. 7To/109/2018, zamietol podľa § 319 Trestného poriadku ako nedôvodné.

Proti uzneseniu krajského súdu, ktoré bolo obvinenej doručené 30. apríla 2019 a jej obhajkyňi 25. apríla 2019, podala obvinená prostredníctvom obhajkyne JUDr. Zuzany Olexovej, LL.M. dovolanie a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. i), písm. e) Trestného poriadku.

V odôvodnení tohto mimoriadneho opravného prostriedku obvinená k dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm.

i) Trestného poriadku uviedla, že rozhodnutia oboch súdov sú založené na nesprávnom právnom posúdení skutku a nesprávnom použití iných ustanovení Trestného zákona. Ďalej uviedla, že súdy sa nevyjadrili k jej námietke, že skutková podstata únosu nemôže byť naplnená, pokiaľ sa pestúni, ktorým zákon priznáva ochranu, dostali do konfliktu so zvereným dieťaťom. V prípade kedy je vážne podozrenie, že pestúni dieťa zneužívajú (podozrenia v tomto prípade podľa obvinenej boli vierohodne potvrdené priamo výsluchom dieťaťa samotného), nemožno podľa nej ochranu pestúnov povýšiť nad práva a ochranu dieťaťa, nakoľko to odporuje účelu zákona. Prvoradou úlohou pestúnov je podľa obvinenej chrániť záujem dieťaťa a pokiaľ porušia túto povinnosť, ochrana práva výkonu starostlivosti nad dieťaťom podľa § 209 sa podľa nej neaplikuje. Súčasne obvinená uviedla, že súdy sa nevenovali okolnostiam vylučujúcim protiprávnosť skutku a ich aplikácii. Pokračovala, že súdy zásadné otázky neprávne správne posúdili, pričom súčasne v rozsudkoch absentuje právna úvaha a jej zdôvodnenie, čím podľa nej sú rozsudky nepreskúmateľné.

Obvinená poukázala na svoju argumentáciu, ktorú zdôvodnila aj na podklade judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, že pokiaľ je dané dôvodné podozrenie, že pestúni dieťa zneužívajú, nemôže byť osoba, ktorá koná s úmyslom dieťaťu pomôcť, odsúdená za trestný čin. Toto podľa nej odporuje nielen právnemu hľadisku, ale aj obecnému chápaniu dobra a zla a rozlišovania medzi nimi, t. j. spravodlivosti ako takej, ako základného princípu výkonu súdnictva. Dodala, že v danej situácii je málo pravdepodobné, že keby obvinená pestúnov požiadala o súhlas, bol by súhlas býval udelený. Pokiaľ súdy napriek tomu chránia výkon práva pestúnov, ide podľa obvinenej o prekrútený výklad zákona. Ochrana funkcie pestúna nie je samoúčelná, jej účelom je chrániť záujem maloletej, t. j. ak pestún robí úkony, ktoré záujmu dieťaťa odporujú a jeho záujem je v kolízii s dieťaťom, je preferovanie jeho ochrany pred ochranou dieťaťa súdmi odporujúce zákonu. Obvinená v konaní podrobne zdôvodnila svoje konanie, na čo súdy neprihliadli, ani nedali kvalifikované právne stanovisko, prečo na to neprihliadli.

Obvinená poukázala na výpovede svedkov a listinné dôkazy, a uviedla, že v prospech nej bolo teda podstatne viac dôkazov ako v neprospech. Súd sa podľa nej žiadnym spôsobom nevyjadril k dôkazom v prospech obvinenej a ani neuviedol, čím sa súd riadil. Navyše dôkazy v neprospech obvinenej (výsluch pestúanky a maloletej po zmene výpovede) neboli podľa obvinenej vierohodné, nakoľko ide o osoby v závislom postavení pestúna; s tým sa súd podľa obvinenej tiež nijako nevyporiadal. Ďalej uviedla, že maloletá si navyše odporovala, v konaní uviedla iné skutočnosti, ako uviedla v písomných svedectvách a inom výsluchu, čo podľa nej nasvedčuje účelovosť jej neskorších výpovedí na čo vopred znalkyňa psychologička Mgr. F. v posudku, ktorý bol v rámci dokazovania prečítaný upozornila. Na toto súd nijakým spôsobom podľa obvinenej nereflektoval a ani sa nijakým spôsobom s týmto rozporom nevyporiadal. Dodala, že dokazovaním bolo nesporne preukázané, že maloletá potvrdila zneužívanie (poukázala na viacero dôkazov, hlavne znalecký posudok Mgr. F.).

V ďalšej časti dovolania obvinená odkázala na čl. 24 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie a čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, podľa ktorých pokiaľ konala v záujme dieťaťa, tak mal tento záujem jednoznačne prednosť pred záujmom pestúna, podozrivého zo zneužívania maloletej, nakoľko podľa nej nastal fundamentálny konflikt medzi záujmom pestúnov a záujmom maloletej. Z toho dôvodu záver súdu, že obvinená „konala spôsobom, že narušila výkon starostlivosti oprávnenej osoby (pestúnom) nad dieťaťom, ktorý záujem chráni Trestný zákon“ je podľa obvinenej v rozpore so zákonom, nakoľko toto podľa nej neplatí pokiaľ je preukázateľne dieťa touto osobou zneužívané, resp., existujú vážne a dôvodné indície že tomu tak môže byť. Otázkou na súd podľa obvinenej bolo, či vycestovanie do zahraničia bolo správnym a ospravedlniteľným postupom, t. j. prípad kedy je protiprávnosť vylúčená. Obvinená odkazujúc na čl. 5 zákona o rodine, § 415 Občianskeho zákonníka a § 24 ods. 1 Trestného zákona uviedla, že skutok bol vykonaný v súlade s povinnosťou chrániť záujem

dieťaťa, pričom sa ním odvracalo nebezpečenstvo vážnej ujmy a násilia na dieťati (záujem na ochrane pred sexuálnym zneužívaním je záujmom chráneným trestným zákonom).

Pre posúdenie protiprávnosti je podľa obvinenej podstatné či mala v čase skutku vierohodné indície o sexuálnom zneužívaní a či konala v zmysle princípu „subsidiarity a proporcionality“, t. j. nemal iné porovnateľne účinné možnosti ochrany záujmu maloletej a jej konanie neprekročilo rámec nevyhnutného na dosiahnutie účinnej ochrany záujmu dieťaťa. Obvinená uviedla, že mala v čase skutku vierohodné indície o tom, že na dieťati pácha trestný čin, čo podľa nej vyplýva z rukou písaného svedectvo z 30. augusta 2014, listu matke z 27. augusta 2014 písaný rukou, výsluchov svedkov A. M. a E. Z., úradne preloženého zápisu polície vo Francúzsku (rotmajstra D.. S. z čaty C.) z 28. augusta 2014 a 11. - 12. októbra 2014, výsluchu maloletej v konaní OR PZ KE, ČVS: ORP-2214/1-VYS-KE-2014 z 27. októbra 2014, znaleckého posudku Mgr. F. v konaní OR PZ KE, spis ČVS: ORP-2214/1-VYS-KE-2214 a výsluchu E.. F. z 5. júna 2017. Z týchto dôkazov podľa obvinenej súd neprihliadol na žiadny a ani ho nevyhodnotil vo vzťahu k tomu, či mala obvinená úmysel spáchať trestný čin a či pre jej konanie neexistujú ospravedlniteľné dôvody, vylučujúce protiprávnosť jej konania.

Obvinená v ďalšej časti svojho dovolania poukázala na množstvo dôkazov, z ktorých podľa nej jednoznačne vyplynulo, že mala pádny dôvod domnievať sa že maloletá je v ohrození a chcela jej pomôcť; iný jej motív nebol preukázaný, využila možnosti aké v danom čase videla ako schodné; a práve vďaka nej mohla maloletá vypovedať vo Francúzsku a problém vyšiel na svetlo. Opakovane uviedla, že okresný súd sa k týmto dôkazom nevyjadril a nie je podľa nej zrejmé prečo na dôkazy v jej prospech neprihliadal, a konflikt pestún a zverené dieťa nepovažoval za relevantnú skutočnosť. Ďalej podľa nej všetky ostatné dôkazy dokazujú, že maloletá odišla dobrovoľne pretože sama chcela vypovedať vo Francúzsku. K týmto sa však ani okrajovo nevyjadrili. V záveroch súdov sú podľa obvinenej teda nezodpovedané základné otázky, resp. logické rozpory.

Obvinená dodala, že záver o vylúčení protiprávnosti vyplýva aj z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Juppala v. Fínsko, kde súd rozhodol, že konanie ktoré bolo urobené v dobrej viere z dôvodu dôvodného podozrenia ohľadne násilia na dieťati, ak boli dodržané postupy ktorí smerovali k pomoci dieťaťu, s dôrazom a ohľadom na zložitosť odhaľovania tohto násilia, nemôže byť postihované ako protiprávne, pretože to nezodpovedá účelu zákona ani verejnému záujmu. Pokračovala, že obžaloba ani súdy nezohľadnili princíp ochrany najlepšieho záujmu dieťaťa v zmysle čl. 1 ods. 2 Ústavy a doložky prednosti ako aj čl. 2 ods. 2 Ústavy, neskúmali konanie z hľadiska medzinárodných dohovorov, ktorými je Slovenská republika viazaná, ani z hľadiska vylúčenia protiprávnosti v zmysle Trestného zákona, čo obvinená považuje za závažný nedostatok rozsudkov. Skutok podľa nej nie je trestným činom, nakoľko absentoval úmysle únosu a neboli naplnené podmienky na strane objektu a objektívnej stránky, nakoľko pestúni boli v čase skutku diskvalifikovaní z právomoci z dôvodu konfliktu záujmov. Napadnuté rozhodnutia podľa obvinenej opomínajú podstatné dôkazy a právne posúdenie skutku a jeho protiprávnosti je nesprávne.

K dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinená uviedla, že vyššie uvedené prehliadanie dôkazov a právnych východísk nastalo v takom rozsahu, že ich vníma ako porušenie práva na obhajobu. Zopakovala, že súdy nevyhodnotili dôkazy, nezodpovedali základné právne otázky, ich odpovede sú podľa nej arbitrárne, nepodložené, odporujúce dôkazom.

K dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku obvinená uviedla, že krajský súd mal byť z veci vylúčený, z dôvodu zaujatosti, nakoľko služobne nadriadený konajúcich sudcov (predseda súdu) je otcom prokurátora, ktorý podal obžalobu, bližšie zdôvodnenie je uvedené v ústavnej sťažnosti, ktorá je v prílohe dovolania. Dodala, že z uvedeného dôvodu nebola zabezpečená rovnosť účastníkov konania a vo veci konali a rozhodovali sudcovia a prísediaci, ktorí mali byť vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania.

Na základe uvedených dôvodov obvinená navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil v celom rozsahu napadnuté rozhodnutia z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. e) a písm. i) Trestného

poriadku v prípade výroku krajského súdu, ktorým zamietol odvolanie obvinenej a z dôvodu § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku pri výroku okresného súdu, ktorým súd vyriekol, že spáchala trestný čin únosu a na to nadväzujúci výrok vo veci trestu a prikázal okresnému súdu, aby vec znovu rozhodol, pričom by prikázal vec na rozhodnutie inému súdu toho istého druhu a stupňa.

Prokurátor príslušnej okresnej prokuratúry v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvinenej uviedol, že nie sú splnené dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. c), písm. e) a písm. i) Trestného poriadku. Ďalej uviedol, že v priebehu trestného konania nedošlo k porušeniu práv odsúdenej na obhajobu a rozhodnutie okresného súdu, ako aj rozhodnutie krajského súdu je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané zákonným spôsobom. Podľa prokurátora obidva rozhodujúce orgány správne posúdili skutky pri svojich rozhodnutiach a správne použili všetky ustanovenia Trestného zákona a Trestného poriadku. Prokurátor je toho názoru, že dôvody dovolania obvinenej, ktoré vyplývajú z jej obsahu, sa týkajú skutočnosti že nebol úplne zistený skutkový stav, čiže hodnoteniu dôkazov. Možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia. Iba s poukazom na nesprávne skutkové zistenia alebo nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov, ako je to v tomto prípade, nemožno podľa neho potom vyvodzovať dovolací dôvod. Dodal, že dovolanie je určené k náprave právnych chýb a vád rozhodnutia vo veci samej, pokiaľ tieto chyby spočívajú v právnom posúdení skutku, alebo iných skutočností podľa noriem hmotného práva. Na okraj veci prokurátor poukázal, že vykonaným dokazovaním bolo dostatočne a bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že obvinená sa dopustila skutku tak, ako je to uvedené v obžalobe. Je podľa neho nutné tiež podotknúť, že namietané dôvody uvádzané v dovolaní by nemali vplyv na komplexné posúdenie trestnosti skutku a uznania viny. Preto napadnuté rozhodnutie krajského súdu v nadväznosti na rozsudok okresného súdu považuje prokurátor za zákonné, správne a odôvodnené.

Vzhľadom na poukázané prokurátor navrhol v zmysle § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť dovolanie obvinenej, a to pre nesplnenie dôvodov dovolania uvedených v § 371 Trestného poriadku. Zároveň oznámil, že zo strany prokuratúry nie sú ďalšie návrhy v predmetnej trestnej veci.

Poškodená v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvinenej uviedla, že tvrdenia uvedené v dovolaní naplňajú skutkovú podstatu trestného činu ohovárania a zvyšok sú bludy. Dodala, že nebezpečnosť páchatelky pre spoločnosť je zvýraznená tým, že ani v tomto štádiu nepovie „Prepáčte, prehnali sme to s tým Francúzskom, bola ešte maloletá...“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) posúdil vec najprv v zmysle § 382 Trestného poriadku a zistil, že dovolanie bolo podané obvinenou T. Z. ako oprávnenou osobou podľa § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Trestného poriadku, potom ako dovolateľka využila svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok (odvolanie), o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku a s uvedením dôvodu dovolania podľa odseku 2 tohto ustanovenia.

Dovolací súd ale zároveň zistil, že obvinenou uplatnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. e), písm. i) Trestného poriadku nie sú v posudzovanej veci zjavne splnené.

Úvodom považuje najvyšší súd za potrebné, v súlade so svojou konštantnou judikatúrou, najprv vo všeobecnej rovine pripomenúť, že z konštrukcie a štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku vyplýva, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je určené na nápravu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávnych chýb. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa [primerane pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len

„Zbierka“) pod č. 57/2007]. Povedané inými slovami, dovolaním podaným z niektorého z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, a ani prehodnotenia vykonaného dokazovania. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Trestného poriadku. Nestačí, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pokiaľ v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014).

Zároveň treba uviesť, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku, sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku), a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 120/2012). Povedané inými slovami, pri zisťovaní dôvodov dovolania dovolacím súdom je rozhodujúca ich vecná špecifikácia dovolateľom a nie ich označenie podľa § 371 Trestného poriadku.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že pri rozhodovaní o dovolaní najvyšší súd hodnotí skutkový stav len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Predmetom tohto dovolacieho dôvodu tak môže byť len nesprávne právne posúdenie v skutkovej vete rozhodnutia ustáleného skutku, ale nikdy samotné skutkové zistenia, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť (pozri tiež rozhodnutie najvyššieho súdu a stanovisko jeho trestnoprávneho kolégia zverejnené v Zbierke pod č. 47/2008 a 3/2011). V rámci tohto dovolacieho dôvodu tak nemožno účinne namietať ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu, keďže aj to by odporovalo viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom, ktorá je výslovne zakotvená v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Trestného poriadku a ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania iniciovaného obvineným alebo generálnym prokurátorom (§ 369 ods. 2 Trestného poriadku) je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (primerane pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 7/2011).

Čo sa týka ďalších námietok, ktoré obvinená vecne uplatnila a ktorých podstata je zrekapitulovaná vyššie, tieto majú skutkový charakter smerujúci k preskúmaniu správnosti a úplnosti zistených skutkových okolností, ktoré si osvojil aj krajský súd a ktorých správnosť a úplnosť nemôže najvyšší súd v tomto konaní iniciovanom obvinenou skúmať ani meniť. Námietky skutkovej povahy sú pritom uplatniteľné len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý je oprávnený použiť iba minister spravodlivosti. Najvyšší súd sa preto s týmto okruhom námietok obvinenej nemohol zaoberať (primerane napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 14/2015).

K obvinenou uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, treba ďalej uviesť, že právo na obhajobu je v zmysle tohto dovolacieho dôvodu potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu v rozsahu § 34 ods. 4 Trestného poriadku. Zároveň z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a na ňu nadväzujúcej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky, zo záverov, ktoré uplatňuje pri svojom rozhodovaní i najvyšší súd, vyplýva, že spravodlivý súdny proces, ktorého súčasťou je aj dôsledné rešpektovanie práva na obhajobu, nemožno chápať ako právo na preskúmanie toho, akým spôsobom súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu (primerane uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2010, sp. zn. II. ÚS 462/2010, zverejnené v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 102/2010). Obvinená pri uplatňovaní tohto dovolacieho dôvodu poukazuje na to, že súdy nevyhodnotili dôkazy, nezodpovedali základné právne otázky, ich odpovede sú nepodložené, arbitrárne, odporujúce dôkazom. Najvyšší súd pripomína, že za porušenie práva na obhajobu nemožno považovať rozsah vlastnej úvahy orgánov činných v trestnom konaní a súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods.

10 Trestného poriadku. Ani hodnotenie dôkazov v rozpore s predstavami obvinenej nemôže zakladať uvedený dovolací dôvod.

Pokiaľ ide o dôvod dovolania uvedený v § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku považuje najvyšší súd za potrebné zdôrazniť, že dovolací súd posudzuje otázku, či vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, autonómne, bez ohľadu na to, či o uplatnených námietkach bolo v pôvodnom konaní rozhodnuté alebo nie a s akým výsledkom. Vylúčenie orgánov trestného konania pritom prichádza do úvahy len vtedy, ak je existencia niektorého z pomerov uvedených v § 31 Trestného poriadku preukázaná. Tento dovolací dôvod preto nebude naplnený v prípade námietok, ktoré sa týkajú údajného zaujatého prístupu orgánov činných v trestnom konaní alebo sudcov k prejednávanej veci, resp. osobám uvedeným v § 31 ods. 1 Trestného poriadku a ktoré majú len abstraktný, resp. všeobecný charakter (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 11/2009-II).

Vo vzťahu k možnému vylúčeniu sudcov treba zároveň zdôrazniť, že i keď zákon nespája vylúčenie sudcov z pojednania a rozhodovania veci iba so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale dôvodom takéhoto rozhodnutia je čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti, nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z už zmieneného ústavného princípu, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi. Inak povedané, sudcu možno vylúčiť z pojednávania a rozhodovania pridelennej veci len výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo, resp. vzbudzujú dôvodné pochybnosti, že jeho rozhodnutie tieto požiadavky spĺňať nebude.

Pri posudzovaní (ne)zaujatosti sudcu sa pritom uplatňuje jednak subjektívny prístup, ktorý vychádza z osobného presvedčenia konkrétneho sudcu, ktorého osobná nezaujatosť (nestrannosť) sa predpokladá až dovtedy, kým sa nepreukáže opak, a jednak prístup objektívny, ktorý vyplýva z požiadavky, aby spravodlivosť bola nielen vykonávaná, ale musí sa i zdať, že je vykonávaná, a ktorého cieľom je preveriť, či existujú nejaké overiteľné skutočnosti spôsobilé vzbudiť pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Aj pri uplatnení druhého kritéria ale platí, že pri rozhodovaní o tom, či je v konkrétnom prípade daný legitímny dôvod k obavám, že niektorý sudca nie je nestranný, môže byť stanovisko strán trestného konania síce dôležité, nie je však rozhodujúce. Rozhodujúcim je to, či takáto obava môže byť považovaná za objektívne oprávnenú (primerane napr. rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Hauschildt proti Dánsku z 24. mája 1989, č. 10486/83, a vo veci D. N. proti Švajčiarsku z 29. marca 2001, č. 27154/95).

Povedané inými slovami, aj pri posudzovaní tzv. javovej stránky nestrannosti sudcu je podstatnou reálna existencia objektívnych okolností, ktoré by mohli viesť k pochybnostiam, že sudca disponuje určitým - nie nezaujatým vzťahom k veci, stranám alebo k ich zástupcom. Objektívnu nestrannosť pritom ale nemožno chápať tak, že by snád' čokoľvek, čo môže vrhnúť hoci len tieň pochybností na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučovalo ako zaujatého. Sudca nie je stroj na rozhodovanie oslobodený od akéhokoľvek svetonázoru, subjektívnych pocitov, sympatií, či antipatií, ale je súčasťou určitého sociálneho prostredia, od ktorého nie je a nemôže byť úplne izolovaný. Preto aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva treba pristupovať k posudzovaniu tejto otázky realisticky a vyžadovať, aby sa obava z absencie nestrannosti sudcu zakladala na konkrétnych, preukázateľných a dostatočne závažných skutočnostiach (porovnaj napr. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Tanner a Malminen proti Fínsku z 26. februára 2002, č. 42114/98 a 42185/98).

Ako už najvyšší súd vo svojom uznesení z 9. januára 2020, sp. zn. 6 Ndt 34/2018, uviedol, obhajkyňou vznesená námietka zaujatosti neobsahuje žiadnu konkrétnu skutočnosť, ktorá by preukazovala zaujatosť všetkých sudcov krajského súdu, ale ani trestných sudcov odvolacieho súdu. Okrem rodinného vzťahu prokurátora okresnej prokuratúry a neskôr krajskej prokuratúry a predsedu krajského súdu, uvádza iba to, že pociťovala vyvíjaný tlak prokurátora JUDr. Petra Volkaia na to, aby bola odsúdená a z krajskej prokuratúry chodili pokyny v neprospech obžalovanej. Blížšie však tento tlak, ale ani pokyny nešpecifikovala. Dodávajúc, že samotný príbuzenský vzťah medzi prokurátorom (ktorý aktívne

vystupoval ako procesná strana iba na okresnom súde, nie už na krajskom súde) a predsedom krajského súdu (ktorý vo veci nekonal a nerozhodoval, pretože bol ako sudca zaradený na občianskoprávny úsek a vec bola pridelená do trestného senátu 7 To) nenaplnia námietku zaujatosti všetkých sudcov, ani sudcov trestnoprávneho úseku krajského súdu a tiež sudcov - členov senátu, ktorému bola vec prostredníctvom elektronickej podateľne náhodným výberom pridelená.

Tieto dôvody viedli najvyšší súd k záveru, že v posudzovanej veci dôvody dovolania nie sú zjavne splnené, a preto dovolanie obvinenej T. Z. podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.